

Sygn. akt XXV C 1694/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Tomasz Gal

Protokolant: sekr. sąd. Katarzyna Nawrocka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 stycznia 2023 roku w Warszawie

sprawy z powództwa B. Ś. i K. Ś.

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Uchyła w całości wyrok zaoczny wydany w niniejszej sprawie w dniu 30 kwietnia 2021 r. pod sygn. akt II C 3096/20;
2. Zasądza od (...) Bank S.A. w W. na rzecz B. Ś. oraz K. Ś. kwotę 98.876,51 zł (dziewięćdziesiąt osiem tysięcy osiemset siedemdziesiąt sześć złotych, 51/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 maja 2019 r. do dnia zapłaty;
3. Oddala powództwo w pozostałym zakresie;
4. Ustala, że powodowie wygrali niniejszy proces w 86,19 %, a pozwany wygrał proces w 13,81 %, pozostawiając wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu;
5. Nakazuje Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Warszawie wypłacenie B. Ś. i K. Ś. kwoty 599 zł (pięćset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu nadpłaconej opłaty sądowej od pozwu.

Sygn. akt XXV C 1694/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 grudnia 2019 r., złożonym do Sądu Okręgowego w Poznaniu, powodowie **B. Ś. oraz K. Ś.** wnieśli o zasądzenie solidarnie od pozwanego **(...) Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W.** kwoty 114.060,08 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 marca 2018 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Uzasadniając swoje roszczenie, powodowie wskazali, iż poprzednik prawny pozwanego Bank (...) S.A. z siedzibą w K. nienależnie wyegzekwował kwotę w wysokości 114.060,08 zł na podstawie wydanego przez Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w dniu 23 października 2008 r. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, który następnie został uchylony, a powództwo w sprawie ostatecznie zostało oddalone wyrokiem tego sądu z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie o sygn. akt I C 296/17. Na dochodzoną w pozwie sumę składała się kwota w wysokości 98.876,51 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia z art. 410 k.c. oraz kwota 15.183,57 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty egzekucyjne z art. 415 k.c.. Według powodów uchylenie nakazu zapłaty oraz oddalenie powództwa rodziło odpadnięcie podstawy świadczenia i obowiązek zwrotu korzyści, który ciążył na pozwanym. Odpowiedzialność za poniesioną szkodę powodowie tłumaczyli tym, iż poinformowali

bank, że wyprowadzili się do Anglii, a mimo to bank wniósł o wydanie nakazu zapłaty, aby zapłacili oni określoną w pozwie kwotę (pozew, k. 3-9).

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w dniu 22 stycznia 2020 r. postanowił o stwierdzeniu swojej niewłaściwości miejscowej i przekazaniu sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie jako właściwemu miejscowo i rzeczowo (postanowienie, k. 96).

W dniu 30 kwietnia 2021 r., po przeprowadzeniu rozprawy, Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny wydał wyrok zaoczny, w którym zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów całą dochodzoną pozwem kwotę 114.060,08 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 marca 2018 r. oraz koszty procesu, a także nadał mu rygor natychmiastowej wykonalności (wyrok zaoczny, k. 126).

W dniu 26 maja 2021 r. pozwany (...) **Bank S.A. z siedzibą w W.** wniósł sprzeciw od tego wyroku, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości.

Pozwany podniósł, że, wskutek wyegzekwowanego wcześniej od powodów świadczenia, nie został wzbogacony w rozumieniu art. 405 k.c., bowiem środki z egzekucji zostały przekazane na rzecz poprzednika prawnego pozwanego, a więc Banku (...) S.A. Ponadto pozwany wskazał, iż brak jest także podstaw do odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu czynu niedozwolonego, bowiem powodowie w żaden sposób nie wykazali zawinienia pozwanego w zakresie wszczęcia procesu i popierania egzekucji. Przede wszystkim powodowie jako klienci banku nie poinformowali go o zmianie adresu ich miejsca zamieszkania wobec czego skutki tej nieprawidłowości w sprawie o sygn. akt I Nc 1522/08 (podanie przez bank w pozwie ostatnio znanego mu adresu powodów (jako pozwanych)) nie mogą obciążać pozwanego. Pozwany, jako następca prawny Banku (...) S.A., nie był inicjatorem egzekucji, a nawet w dniu 16 października 2016 r. złożył wniosek o jej zawieszenie. Pozwany podniósł także, że nieprawidłowe jest żądanie powodów w zakresie zasądzenia odsetek ustawowych, bowiem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy i dlatego też, zgodnie z art. 455 k.c., mogliby oni żądać odsetek dopiero po upływie terminu z wezwania doręczonego pozwanemu w dniu 6 maja 2019 r., a nie od dnia 8 marca 2018 r. jak żądali w pozwie (sprzeciw od wyroku zaocznego, k. 139-141).

Strony podtrzymały stanowiska w dalszych pismach, a także na rozprawie w dniu 16 stycznia 2023 roku.

Na podstawie przedstawionego materiału dowodowego **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

W sprawie o sygn. akt I Nc 1522/08 toczącej się przed Sądem Rejonowym Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu Bank (...) S.A. w K. jako powód w dniu 4 września 2008 r. wystąpił przeciwko B. Ś. i K. Ś. jako pozwanym w postępowaniu nakazowym z roszczeniem pieniężnym jako roszczeniem wywodzonym z weksla i zarazem ze stosunku podstawowego, z którego wynikała wierzytelność, którą ten weksel zabezpieczał. Jako adres miejsca zamieszkania pozwanych powód wskazał P. Oś. (...) jako adres znany bankowi jako aktualny (k. 3 – 66 akt sprawy I Nc 1522/08).

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu Wydział I Cywilny w dniu 23 października 2008 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 1522/08 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. z siedzibą w K. przeciwko B. Ś. i K. Ś., który następnie został zaopatrzony w klauzulę wykonalności (dowód: nakaz zapłaty wraz z klauzulą wykonalności, k. 89 akt o sygn. I C 296/17).

Pozwani od 1975 r. są małżeństwem, pozostającym w ustroju ustawowej wspólności majątkowej (dowód: zeznania powodów, k. 221 v.).

Od sierpnia 2006 r. pozwani zamieszkiwali na stałe w Wielkiej Brytanii. Przed wyjazdem do Wielkiej Brytanii pozwani zamieszkiwali w P. Oś. (...) (bezsporne, nadto dowody: rachunek, polisa i zaświadczenia, k. 120-139 akt o sygn. I C 296/17, zeznania powodów – k. 221 v. - 222).

W dniu 4 lutego 2009 r., przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Stare Miasto w Poznaniu, zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne na podstawie powyższego tytułu wykonawczego. W dniu 21 października

2016 r. wierzyciel Bank (...) S.A. złożył wniosek o zawieszenie egzekucji, która została zawieszona postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 r., a następnie umorzona (dowód: zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, k. 28; wniosek, k. 116; postanowienie, k. 120; postanowienia oraz pisma przewodnie, k. 121-126; postanowienie, k. 134 akt Km 260/09).

W toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano od powodów kwotę 98.876,51 zł dla wierzyciela oraz kwotę 15.183,57 zł tytułem poniesionych kosztów egzekucyjnych. Należności te były ściągane od powodów ze składników majątkowych majątku wspólnego. Zaliczka na wydatki wyniosła 734,48 zł (dowód: karta rozliczeniowa na początku akt Km 260/09; zestawienie kwot, k. 95).

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu Wydział I Cywilny w dniu 16 lipca 2015 r. postanowił oddalić wniosek pozwanych o uchylenie nakazu zapłaty, a ewentualnie o jego ponowne doręczenie, bowiem w dniu 3 kwietnia 2009 r. odpisy nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu odebrała w ich imieniu pełnomocnik adw. A. W. (dowody: pełnomocnictwo, k. 105; pokwitowanie odbioru pism, k. 109v.; postanowienie, k. 267 akt o sygn. I C 296/17).

Po postępowaniu zażaleniowym ostatecznie uchylono zaskarżone postanowienie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy w dniu 13 września 2016 r., (dowód: postanowienie, k. 333 akt o sygn. I C 296/17).

W dniu 28 listopada 2016 r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W., jako następca prawny powoda Banku (...) S.A., zgłosił interwencję uboczną samoistną po stronie powoda, występując także o zgodę na wstąpienie do niniejszego postępowania w miejsce powoda, co miało miejsce w dniu 22 marca 2017 r. (dowody: interwencja wraz z załącznikami, k. 344-359; postanowienie, k. 481 akt o sygn. I C 296/17)

W dniu 5 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu Wydział I Cywilny wydał postanowienie uchylające nakaz zapłaty z dnia 23 października 2008 r. (dowód: postanowienie, k. 361 akt o sygn. I C 296/17)

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu I Wydział Cywilny, wyrokiem z dnia 31 marca 2017 r. (sygn. akt I C 296/17), oddalił powództwo banku przeciwko pozwanym B. Ś. i K. Ś.. Powództwo banku zostało oddalone, ponieważ Sąd uznał zobowiązanie wekslowe za nieważne, a roszczenie ze stosunku podstawowego za przedawnione. Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział Cywilny Odwoławczy, po rozpoznaniu apelacji powoda (...) Banku S.A., wyrokiem z dnia 6 marca 2018 r. (sygn. akt XV Ca 990/17) oddalił apelację, a wyrok stał się prawomocny (dowody: wyrok sądu rejonowego, k. 484; wyrok sądu okręgowego, k. 533 akt o sygn. I C 296/17).

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny przede wszystkim na podstawie przywołanych dowodów w postaci dokumentów, na które w zasadniczej części składały się orzeczenia sądów, w związku z czym stanowiły one pełnowartościowy materiał dowodowy jako dokumenty urzędowe w myśl art. 244 k.p.c. Ponadto Sąd był związany prawomocnymi ustaleniami sądu w sprawie o sygn. I C 296/17 zgodnie z art. 365 k.p.c. Pozostałym dowodom z dokumentów Sąd dał wiarę, ponieważ ich treść nie była kwestionowana przez strony procesu, a Sąd nie znalazł podstaw do ich podważania z urzędu.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów w zakresie w jakim zeznali, iż pod koniec stycznia 2006 r. poinformowali Bank (...) S.A. pisemnie o zmianie adresu miejsca zamieszkania z polskiego na zagraniczny, albowiem relacja powodów w tym zakresie jest gołosłowna, nie została potwierdzona żadnym innym dowodem. Należy podkreślić, iż powodowie jako strona procesu są bezpośrednio zainteresowani jego wynikiem, a przedstawiona przez nich relacja o poinformowaniu banku o zmianie ich adresu przed dniem wszczęcia przez bank procesu jest relacją działającą na korzyść powodów. Nie można tracić z pola widzenia tej okoliczności, iż strona pozwana w niniejszym procesie konsekwentnie kwestionowała, aby pozwani informowali poprzednika prawnego pozwanego o zmianie adresu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Zgodnie z art. 347 k.p.c. po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza. Ponieważ zaistniały przesłanki do orzeczenia odmiennie co do istoty sprawy niż w wyroku zaocznym Sądu Okręgowego w Warszawie II Wydziału Cywilnego z dnia 30 kwietnia 2021 r. sygn. akt II C 3096/20, wyrok ten należało uchylić (pkt I wyroku).

Przechodząc do oceny poszczególnych roszczeń powodów należy zaznaczyć, iż powodowie wystąpili w niniejszej sprawie z dwoma różnymi żądaniami, a mianowicie z żądaniem o zwrot nienależnego świadczenia oraz o odszkodowanie.

Odnosnie roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia:

Zdaniem Sądu w sprawie należało zastosować przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia oraz świadczenia nienależnego, tj. art. 405 i nast. k.c. w zw. z art. 410 k.c. Celem roszczenia o wydanie bezpodstawnego wzbogacenia jest przywrócenie równowagi zachwianej nieuzasadnionym przejściem jakiejś wartości z jednego majątku do drugiego. Wzbogacony o nienależne świadczenie obowiązany jest do zwrotu tego, co wyszło z majątku zubożonego. Gdy wzbogacenie polega na uzyskaniu sumy pieniężnej, wzbogacony, który korzystając z tych pieniędzy uzyskał określoną korzyść, powinien zwrócić świadczenie pieniężne przeliczone zgodnie z zasadą ekwiwalentności (wyrok SN z dnia 13 maja 1988 r., III CRN 83/88, OSNC 1989, nr 5, poz. 84).

Aby zachodziła możliwość zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, musi wystąpić sytuacja, w której jeden uczestnik obrotu, po pierwsze otrzymuje korzyść, po drugie, korzyść, której dotyczy art. 405 k.c., musi być uzyskana bez podstawy prawnej jakiegokolwiek rodzaju. Jest tak wówczas, gdy u jej podstaw nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna (wyrok SN z dnia 17 listopada 1998 r., III CKN 18/98, LEX nr 479355). Dla zaistnienia bezpodstawnego wzbogacenia istotnym jest jedynie, by nastąpiło przesunięcie korzyści z majątku zubożonego do majątku wzbogaconego jako istnienie pewnego stanu obiektywnego (wyrok SN z dnia 23 listopada 1998 r., II CKN 58/98, LEX nr 55389).

W niniejszej sprawie należy mieć na względzie szczególny przypadek bezpodstawnego wzbogacenia, jakim jest świadczenie nienależne. Zgodnie z art. 410 § 1 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Przepis ten wyróżnia zatem przesłankę odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia (*condictio causa finita*), która ma miejsce wówczas, gdy świadczenie miało podstawę prawną, ale wskutek pewnego zdarzenia odpadła ona po jego spełnieniu. Przykładem takiego zdarzenia będzie m.in. spełnienie świadczenia na podstawie wyroku zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, który następnie został prawomocnie zmieniony przez sąd odwoławczy (G. Karaszewicz, Komentarz do art. 410 k.c., w: Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX 2022, teza 3). Wymaganie istnienia podstawy świadczenia w chwili jego spełnienia jest zachowane także w razie podważenia z mocą wsteczną zdarzenia będącego źródłem zobowiązania, w wykonaniu którego świadczenie nastąpiło; świadczenie staje się nienależne i podlega obowiązкови zwrotu dopiero z chwilą odpadnięcia jego podstawy (uchwała SN z dnia 7 maja 2010 r., III CZP 26/10, OSNC 2010, nr 12, poz. 159).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy skonstatować, że wierzytelność objęta nieistniejącym, bo uchylonym tytułem egzekucyjnym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, obejmująca kwotę 98.876,51 zł została nie tylko zajęta w postępowaniu egzekucyjnym, lecz również w całości wyegzekwowana. Kwota ta zatem posłużyła zaspokojeniu wierzyciela jakim był pozwany Bank (...) S.A. i miała charakter świadczenia nienależnego. W sytuacji gdy powództwo banku o zapłatę

skierowane przeciwko pozwanym (a powodom w niniejszej sprawie) zostało ostatecznie prawomocnie oddalone brak jest podstaw do przyjęcia, aby wyegzekwowana wierzytelność miała należny charakter. W niniejszej sprawie niewątpliwie doszło do bezpodstawnego przesunięcia kwoty 98.876,51 zł z majątku powodów do majątku pozwanego. W tej sytuacji pozwanego należy uznać za bezpodstawnie wzbogaconego.

Dodatkowo należy podzielić w pełni pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy, w którym przyjęto, iż dla istnienia bezpodstawnego wzbogacenia w rozumieniu art. 405 k.c. nie ma znaczenia wina wzbogaconego lub jakakolwiek inna forma jego uchybienia lub zaniedbania, bezprawność ani związek przyczynowy w ujęciu art. 361 § 1 k.c. (wyrok SN z dnia 28 kwietnia 1999 r., I CKN 1128/97, LEX nr 1633815). Dla istnienia bezpodstawnego wzbogacenia nie ma znaczenia ani wiedza, ani wola osoby wzbogaconej, a do bezpodstawnego wzbogacenia może dojść nawet wbrew woli osoby, na rzecz której przysporzenie nastąpiło (wyrok SN z dnia 9 stycznia 2002 r., V CKN 641/00, LEX nr 54331). W związku z powyższym fakt, że pozwany bank (jego poprzednik prawny) kierując roszczenie do sądu działał w granicach prawa, nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w myśl przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Podobnie wniosek pozwanego o zawieszenie egzekucji z dnia 21 października 2016 r. nie miał wpływu na obiektywną ocenę przesunięcia korzyści z majątku zubożonego, a więc powodów, do majątku wzbogaconego, a więc pozwanego w kwocie 98.876,51 złotych.

Niewątpliwie miało miejsce przejście praw i obowiązków stwierdzonych planem podziału Banku (...) S.A. na pozwany (...) Bank S.A. z dnia 29 kwietnia 2016 r. Zgodnie z jego pkt 10: „Na zasadach określonych we właściwych przepisach prawa w wyniku Podziału Bank Przejmujący (a więc pozwany) wstąpi w prawa i obowiązki (...) w sprawach, sporach i postępowaniach, których stroną jest (...), z wyłączeniem tych spraw i postępowań, które są związane z Działalnością Hipoteczną. W szczególności Bank Przejmujący wstąpi w prawa i obowiązki (...) w ramach spraw, sporów i postępowań związanych z prawami i obowiązkami, umowami, pracownikami i roszczeniami byłych pracowników Banku Dzielonego czy aktywami przenoszonymi w ramach Podziału na Bank Przejmujący. Wraz z przejętymi postępowaniami Bank Przejmujący przejmie także obowiązek pokrycia kosztów zastępstwa procesowego w ramach danego postępowania”. Zgodnie z tabelą nr 10, ilustrującą sprawy i postępowania sądowe na dzień 31 marca 2016 r., pod poz. 90 wyszczególniono sprawę o sygn. akt I Nc 1522/08 Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, co przesądza okoliczność, że pozwany (...) Bank S.A. w tym zakresie wstąpił w prawa i obowiązki Banku (...) S.A. Skutkuje to także uznaniem, wbrew temu co twierdzi pozwany w sprzeciwie od wyroku zaocznego, że był on w znaczeniu prawnym wzbogacony jako następca prawny Banku (...) S.A.. W tym zakresie w całości należało podzielić argumentację powodów przedstawioną w ich piśmie (k. 194 – 195).

Ponieważ dochodzona pozwem kwota z tytułu nienależnego świadczenia (98.876,51 zł) była niższa od tej, która została wyegzekwowana od powodów na rzecz pozwanego (98.899,92 zł), mając na względzie art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie, Sąd orzekł kwotę dochodzoną pozwem.

Sąd nie zasądził w/w kwoty na rzecz powodów solidarnie, albowiem powodowie nie są w tej sprawie wierzycielami solidarnymi. O ile solidarność bierna małżonków (jako dłużników zaciągających zobowiązanie dotyczącego z ich wspólnego mienia) wynika z art. 370 k.c., to normy te nie odnoszą się do solidarności czynnej małżonków (jako wierzycieli) i brak jest takiego przepisu, który by ją wprowadzał. Obecnie solidarność wierzycieli nie występuje ex lege w żadnym stosunku zobowiązaniowym. Jedynym zatem źródłem powstania solidarności wierzycieli jest zatem umowa stron. Jest w sprawie oczywiste, że roszczenie powodów nie miało kontraktowego charakteru.

Wobec powyższego Sąd uwzględnił powództwo w zakresie roszczenia o zwrot świadczenia nienależnego w całości, orzekając jak w pkt 2 wyroku.

Podstawą rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek ustawowych za opóźnienie jest art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W ocenie Sądu roszczenie powodów z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia stało się

wymagalne dopiero po wezwaniu pozwanego do zapłaty konkretnej kwoty z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia zgodnie z art. 455 k.c. (por. uchwała SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010/5/75). W niniejszej sprawie powodowie pierwszy raz wezwali pozwanego do dokonania zwrotu żądanej na rachunek bankowy pełnomocników powodów w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania w dniu 30 kwietnia 2019 r. (k. 21). Pozwanemu doręczono wezwanie w dniu 6 maja 2019 r. (k. 29), w związku z czym termin na spełnienie świadczenia upływał w dniu 13 maja 2019 r. Z tego też względu powodowie stali się uprawnieni do domagania się odsetek od dnia następnego, a więc od dnia 14 maja 2019 r. W rezultacie roszczenie powodów o zasądzenie odsetek od zasądzonej kwoty przed tym dniem należało potraktować jako nieuzasadnione.

Odnosnie roszczenia o odszkodowanie:

Sąd uznał, iż drugie roszczenie powodów należy rozpatrywać na gruncie odpowiedzialności deliktowej z art. 416 k.c. w zw. z art. 415 k.c. Zgodnie z art. 416 k.c. osoba prawna jest odpowiedzialna za szkodę wyrządzoną z winy jej organu.

Do stwierdzenia zaistnienia odpowiedzialności deliktowej koniecznym jest ziszczenie się łącznie następujących przesłanek:

- 1) bezprawnego (wina obiektywna) i zawinionego (wina subiektywna) działania lub zaniechania niemającego źródła w umowie;
- 2) wystąpienia szkody;
- 3) wystąpienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy owym bezprawnym i zawinionym działaniem bądź zaniechaniem a zaistniałą szkodą.

Stosownie do dyspozycji art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Obowiązek wykazania wszystkich trzech wymienionych przesłanek odpowiedzialności deliktowej spoczywał zatem na powodach. Czynem rodzącym odpowiedzialność deliktową sprawcy może być zarówno działanie jak i zaniechanie. Czyn pociągający za sobą tę odpowiedzialność musi wykazywać określone znamiona odnoszące się do strony przedmiotowej i podmiotowej. Chodzi o znamiona niewłaściwości postępowania od strony przedmiotowej, określane mianem bezprawności czynu, jak i od strony podmiotowej, określane winą w znaczeniu subiektywnym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, aprobowany przez Sąd w niniejszej sprawie, zgodnie z którym, w reżimie odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 k.c., bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który rozumie się powszechnie obowiązujące nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, jak również nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych, czyli zasad współżycia społecznego (wyrok SN dnia z 21 maja 2015 r., IV CSK 539/14, LEX nr 1682734 i powołane tam orzecznictwo). Powszechność reguł poprawnego i ostrożnego zachowania stanowi istotne kryterium odróżnienia zdarzenia przybierającego postać czynu niedozwolonego od zdarzenia stanowiącego niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Wyrządzenie szkody w ramach istniejącej więzi obligacyjnej może prowadzić do zbiegu z reżimem odpowiedzialności deliktowej jedynie wtedy, gdy dłużnik narusza nie tylko obowiązki wynikające ze stosunku obligacyjnego, lecz także powszechnie ustalone reguły prawidłowego postępowania (wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2016 r., II CSK 528/15, LEX nr 2066004). Za bezprawne należy kwalifikować czyny zakazane przez przepisy prawne, bez względu na ich źródła, mające charakter abstrakcyjny, nakładające powszechny obowiązek określonego zachowania, a więc nakazując lub zakazując generalnie oznaczonym podmiotom określonych zachowań w określonych sytuacjach. Bezprawność zaniechania występuje wtedy, gdy istniał nakaz działania (współdziałania), zakaz zaniechania albo zakaz spowodowania skutku, jaki przez zaniechanie może być spowodowany (wyrok SN z dnia 19 lutego 2003 r., V CKN 1681/00, LEX nr 121742).

Wina w znaczeniu subiektywnym przejawia się w możliwość zarzucenia sprawcy szkody, że w danych okolicznościach umyślnie lub wskutek lekkomyślności czy niedbalstwa, nie dołożył należytej staranności oczekiwanej od podmiotu należycie dbającego o swoje interesy, przez co doszło do powstania szkody po stronie podmiotu trzeciego. Ocena

stopnia staranności, jest zróżnicowana i opiera się na kryteriach wynikających z art. 355 k.c. Winę można przypisać sprawcy tylko wtedy, gdy istnieją podstawy do negatywnej oceny jego zachowania z punktu widzenia obu elementów, tj. obiektywnego i subiektywnego.

Ustalenie bezprawności zachowania polega na zakwalifikowaniu czynu sprawcy jako zakazanego, na podstawie norm określonych przez system prawny. Bezprawność oznacza ujemną ocenę porządku prawnego o zachowaniu się sprawcy szkody. Bezprawnym zachowaniem się będzie więc takie, które stanowi obiektywne złamanie określonych reguł postępowania, czyli będzie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym. Zachowaniem bezprawnym jest zatem zachowanie sprzeciwiające się porządkowi prawnemu jako całości, niezależnie od tego, czy jest ono zawinione, czy też niezawinione (wyrok SA w Łodzi z dnia 7 listopada 2019 r., I ACa 52/19, LEX nr 3127677).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że działanie pozwanego ani też jego poprzednika prawnego nie było ani bezprawne, ani zawinione i nie może być zatem mowy o jego odpowiedzialności deliktowej za wszczęcie procesu i prowadzenie egzekucji względem powodów na podstawie wydanego w sprawie tytułu egzekucyjnego (następnie tytułu wykonawczego). Po pierwsze wszczęcie procesu sądowego, następnie nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty oraz wszczęcie postępowania egzekucyjnego mieściło się w obowiązujących normach prawnych i było uprawnieniem wierzyciela do wyegzekwowania należności od dłużników, które stwierdzone zostały prawomocnym wówczas nakazem zapłaty. Mimo, iż został on uchylony przez sąd w dalszym postępowaniu sądowym w sprawie o sygn. akt I C 296/17 oraz mimo tego, że sąd oddalił ostatecznie powództwo banku to zachowaniu pozwanego (i jego poprzednika prawnego) nie można przypisać cech bezprawności. W tym miejscu należy przywołać w pełni podzielany przez tut. Sąd pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną wykonaniem nieprawomocnego nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, następnie uchylonego, wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 415 k.c., chyba że złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji i jego popieranie było zachowaniem zawinionym (uchwała SN z dnia 7 października 2009 r., III CZP 68/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 52). W efekcie dłużnikowi nie przysługuje roszczenie odszkodowawcze względem wierzyciela prowadzącego egzekucję na podstawie nakazu zapłaty natychmiast wykonalnego, który został następnie uchylony, chyba że złożenie wniosku o egzekucję i jego popieranie było działaniem zawinionym, czyli sprzecznym z zasadami współżycia społecznego (por. A. Jaworski, Postępowanie cywilne - wykonanie nieprawomocnego nakazu zapłaty - odpowiedzialność odszkodowawcza w związku z uchyceniem takiego nakazu. Glosa do uchwały SN z dnia 7 października 2009 r., III CZP 68/09, OSP 2010, nr 7-8, poz. 76).

W związku z powyższym należy zauważyć, że w ówczesnym stanie prawnym (przed nowelizacją k.p.c. z listopada 2019 r.) istniał przepis art. 499 § 1 pkt 4 k.p.c., który statuował dwie przeszkody do wydania nakazu zapłaty, mające charakter formalny, oderwany od zasadności roszczenia pieniężnego ani jego podstawy faktycznej. Pierwsza polegała na tym, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane, a druga na tym, że doręczenie mu nakazu zapłaty nie mogło nastąpić w kraju. W niniejszej sprawie pozwany w dniu skierowania pozwu przeciwko powodom (pозwanym w sprawie I Nc 1522/08) i przez następne kilka lat nie miał informacji o tym, że powodowie nie mieszkają pod podanym wcześniej adresem w Polsce na skutek wyprowadzenia się do Wielkiej Brytanii. Powodowie, pomimo spoczywającego na nich ciężaru dowodu na podstawie art. 6 kc, nie udowodnili w niniejszej sprawie, aby poinformowali bank o zmianie miejsca zamieszkania, w szczególności nie udowodnili, aby taką informację przekazali bankowi przed dniem, w którym bank wszczął postępowanie w sprawie I Nc 1522/08. W aktach sprawy o sygn. I Nc 1522/08 brak jest informacji o tym, że powodowie poinformowali bank o zmianie swojego adresu zamieszkania. W związku z powyższym skutki tej nieprawidłowości (rozbieżności pomiędzy adresem wskazanym w pozwie a rzeczywistym adresem pozwanych) nie mogą rodzić ujemnych skutków procesowych dla pozwanego (i jego poprzednika prawnego), który miał prawo przyjmować, że pozwani zamieszkują w Polsce. Co więcej, pozwany miał prawo przyjmować, że powodowie znają stan sprawy, bowiem w dniu 3 kwietnia 2009 r. odpisy nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu odebrała w ich imieniu pełnomocnik adw. A. W.. Należy zatem stwierdzić, że pozwany prowadził egzekucję w dobrej wierze. Co więcej, w dniu 21 października 2016 r. poprzednik prawny pozwanego, Bank (...) S.A., złożył wniosek o zawieszenie egzekucji wobec powodów niezwłocznie po otrzymaniu postanowienia sądu odwoławczego o uchyleniu postanowienia o oddaleniu wniosku powodów o uchylenie nakazu zapłaty, a więc nabraniu wątpliwości co do jego zasadności. Nie

można zatem uznać, że działanie pozwanego było w jakikolwiek sposób sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W związku z powyższym należy stwierdzić, że działanie pozwanego nie tylko nie nosiło cech bezprawności, lecz także zawinienia. Bez znaczenia jest także okoliczność, że powództwo banku zostało ostatecznie oddalone, albowiem w toku sprawy I Nc 1522/08 bank nie dochodził od powodów (pозwanych w sprawie I Nc 1522/08) wierzytelności nieistniejącej. Roszczenie banku zostało uznane za przedawnione. Tymczasem dochodzenie w procesie sądowym roszczeń przedawnionych nie jest bezprawne ani nieetyczne, w szczególności że bank wystąpił ze spornym pozwem w 2008 r., czyli w stanie prawnym, gdy sąd mógł uwzględnić fakt przedawnienia roszczenia jedynie na zarzut strony pozwanej.

Z tego względu, że brak jest bezprawnego czy zawinionego działania lub zaniechania po stronie banków, roszczenie o odszkodowanie za poniesione koszty egzekucyjne w kwocie 15.183,57 zł należało w całości oddalić jako bezzasadne (pkt III wyroku).

Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu, w tym o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 100 k.p.c., kierując się zasadą ich stosunkowego rozdzielenia. Powodowie wygrali sprawę w 86,19 %, a pozwany w ok. 13,81 %, a zatem w takim stosunku należy rozdzielić koszty procesu między nimi. Na podstawie art. 108 kpc Sąd zlecił wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Ponieważ powodowie, tytułem opłaty od pozwu wpłacili kwotę 6.303 zł zamiast kwoty 5.704 zł, mając na względzie art. 80 u.k.s.c., należało zwrócić im różnicę między opłatą pobraną a opłatą należną w kwocie 599 zł (pkt V wyroku).

Mając na uwadze całokształt poczynionych powyżej rozważań, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.